

A TANTÁRGY ADATLAPJA

Klasszikus magyar irodalom 1849-1908 (A magyar irodalom története 4.)

Egyetemi tanév: 2026-2027

1. A képzési program adatai

1.1. Felsőoktatási intézmény	Babeș-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár
1.2. Kar	Bölcsészettudományi Kar
1.3. Intézet	Magyar Irodalomtudományi Intézet
1.4. Szakterület	nyelv- és irodalomtudomány
1.5. Képzési szint	alapképzés
1.6. Tanulmányi program/ Képesítés	magyar nyelv és irodalom szak
1.7. Képzési forma	nappali képzés

2. A tantárgy adatai

2.1. A tantárgy neve	A magyar irodalom története 1849-1908	A tantárgy kódja	LLM 4261
2.2. Az előadásért felelős tanár neve	dr. T. Szabó Levente egyetemi tanár		
2.3. A szemináriumért felelős tanár neve	dr. T. Szabó Levente egyetemi tanár, dr. Zabán Márta egyetemi adjunktus		
2.4. Tanulmányi év	2	2.5. Félév	2
2.6. Értékelés módja	Vizsga		
2.7. Tantárgy rendszere	Kötelező	2.8. Tantárgy típusa	Szaktárgy

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszámja)

3.1. Heti óraszám	5	melyből: 3.2. előadás	3	3.3. szeminárium/labor/projekt	2
3.4. Tantervben szereplő összórászám	70	melyből: 3.5. előadás	42	3.6 szeminárium/labor	28
Az egyéni tanulmányi idő (ET) és az önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása (ET)					24
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					24
Szemináriumok/ laborok, házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása (nagyobb vagy egyenlő a tantárgy naptárában az ellenőrzési feladatokra előírt összórászámával)					14
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					11
Vizsgák					11
Más tevékenységek					
3.7. Egyéni tanulmányi idő (ET) és önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő összórászámja					84
3.8. A félév összórászámja					154
3.9. Kreditszám					6

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1. tantervi	nem
---------------	-----

A dékáni jóváhagyás időpontja
A felelős dékán neve és aláírása

4.2. kompetenciabeli	nem
----------------------	-----

5. Feltételek (ha vannak)

5.1. Az előadás lebonyolításának feltételei	előadóterem, vetítő, internet-hozzáférés, laptop, hangszórók, tudományos adatbázisok, könyvtári hozzáférés alapvető klasszikus magyar irodalmi kézikönyvekhez, forráskiadásokhoz, szakmai kiadványokhoz és folyóiratokhoz a hallgatók számára
5.2. A szeminárium/ labor lebonyolításának feltételei	l. fentebb

6.1. A tanulmányi program elvégzése során elsajátított kompetenciák

Szakmai kompetenciák	
Kompetencia kódja	Kompetencia
CP2	Alkalmazza a kulturális és művészeti kifejezésformák sokféleségét
CP22	Naprakészen tartja szakmai ismereteit
CP3	Alkalmazza a társadalom- és bölcsészettudományok területén szerzett ismereteit
Transzverzális kompetenciák	
Kompetencia kódja	Kompetencia
CT1	Alkalmazza a tudományos módszereket
CT3	Információforrásokat használ.

6.2. A tanulmányi programra jellemző kimeneti követelmények

A tantárgy által megcélzott kimeneti követelmények		
Kompetencia kódja	Ismeret és megértés (Knowledge and understanding)	Specifikus tudományos készségek (Specific academic skills)
CP1	A hallgató felismeri, megérti, leírja, magyarázza, összefoglalja és szintetizálja a nyelvtudományi (hangtan, szókészlet, alaktan, mondattan), irodalomtudományi, irodalomelméleti, kultúr- és civilizációtörténeti, valamint fordítástudományi ismereteket.	A hallgató a megszerzett ismeretek alapján szövegeket értelmez, illetve leír, érvelő vagy kritikai elemzéseket dolgoz ki. A hallgató összefüggéseket teremt a tanult diszciplínák között, hogy kialakítsa a szakterület integrált modelljét. A hallgató nyomon követi a szakterület tudományos és technológiai fejlődését.
CP2	A hallgató leírja az általános nyelvészet és irodalomelmélet alapvető fogalmait, és alkalmazza azokat a magyar nyelvre és irodalomra.	A hallgató alkalmazza a természetes nyelvek és az irodalom tanulmányozására jellemző módszertani és elméleti modelleket.

7. Tárgy-specifikus kimeneti követelmények

Ismeret és megértés (Knowledge and understanding)

1. A hallgató ismeri az 1849–1908 közötti magyar irodalom főbb irányzatait, áramlatait, szerzőit és műveit.
2. A hallgató azonosítja és leírja az irodalmi mező modernizációs folyamatait a 19. század második felében.
3. A hallgató megérti a modern irodalmi professzionalizáció kérdéseit
4. A hallgató ismeri a vizsgált korszak magyar irodalmának alakulásához kapcsolódó történelmi, társadalmi és kulturális kontextust, beleértve a kolozsvári irodalmi életet is
Specifikus tudományos készségek (Specific academic skills)
1. A hallgató képes irodalomtörténeti szempontból értelmezni az irodalmi szövegeket.
2. A hallgató irodalmi szövegek és szakirodalom alapján képes érvelni és összetett műdon elemezni.
3. A hallgató képes önállóan használni a forrásokat és a tudományos adatbázisokat

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Bevezetés a 19. század „második felének” „magyar” „irodalmába”. Mitől és hogyan korszak a 19. század második fele az irodalomban?		
2. Az irodalmi kultuszképződés századközépi mechanizmusai.		
3. Az irodalom társadalomtörténeti értelemben vett modernizációja: a modern irodalmi szakmák / hivatások / foglalkozások létrejötte.		
4. Az irodalmi mező szakosodása a 19. század második felében		
5. A modern profizmus és dilettantizmus kialakulásának mechanizmusai a 19. század közepének jelentős irodalmi eszmecseréiben		
6. A modern középkor-kultusz a 19. századi magyar irodalomban		
7. A világ első összehasonlító irodalomtudományi lapja, az Összehasonlító Irodalomtörténelmi Lapok / Acta Comparationis Litterarum Universarum		
8. A nagyváros ábrázolása a 19. század végének magyar irodalmában		
9. Az újnépesség és a falu új poétikája a 19. század végén		

10. A modernista szubjektum néhány új elbeszélési stratégiája a prózában, a lírában és a drámában		
11. A betegség és a test sebezhetőségének poétikái az irodalmi modernségben		
12. Művészetképek és művészetértelmezések a 19. század utolsó időszakának magyar irodalmában		
13. A magyar színházi élet alakulása a 19. század második felében		
14. A generációs diskurzusok a 19. század második felének magyar irodalmában és a <i>Nyugat</i> megjelenése		
Könyvészet		
A tárgy kötelező szépirodalmi szövegei:		
Ambrus Zoltán: <i>Giroflé és Girofla</i> Arany János: <i>A rab gólya, Álom-való, A dalnok bűja, Visszatekintés, Dante, Vándor cipő, Sejtelem, Évnapra, Ősszel, Vojtina-levelek, A sárkány, Gondolatok a békekongresszus felől, Letésem a lantot, Kertben, Évek, ti még jövőndő évek, Fiamnak, Mint egy alélt vándor, Az örök zsidó, Rákócziné, A walesi bárdok, Ágnes asszony, Szondi két apródja, V. László, Rozgonyiné, Török Bálint, Szibinyáni Jank, A hamis tanú, Széchenyi emlékezete, Honnan és hová?, A lepke, Vásárban, Hídavatás, Az ünnepontók, Tetemrehívás, A képmutogató, Kozmopolita költészet, A tamburás öregúr, Vörös Rébék, Naturam furca expellas..., A tölgyek alatt, Éjjéli párbaj, Rendületlenül, Tengeri-hántás, Epilógus (A kötelező szövegek közül három Arany János-költeményt kívülről kell ismerniük a hallgatóknak.)</i> <i>A nagyidai cigányok, a Toldi-trilógia darabjai, Bolond Istók</i> Arany László: <i>A délibábok hőse</i> Asbóth János: <i>Álmok álmodója</i> Cholnoky László: <i>Prikk mennyei útja</i> Czóbel Minka: <i>Eunoia</i> Csáth Géza: <i>Találkoztam anyámmal</i> Gozsdu Elek: <i>Spleen</i> Gyulai Pál: <i>Egy régi udvarház utolsó gazdája</i> Jókai Mór: <i>Az új földesúr, A lélekidomár</i> Kemény Zsigmond: <i>A szív örvényei, Két boldog</i> Kiss József: <i>Influenza</i> Meltzl Hugó/Hugo von Meltzl: <i>A kritikai irodalomtörténet fogalmáról</i> Madách Imre: <i>Az ember tragédiája</i> Mikszáth Kálmán: <i>Az a pogány Filcsik, Péri lányok szép hajáról, Új Zrínyiász</i> Petelei István: <i>Klasszi, Parasztszéggyen</i> Reviczky Gyula: <i>Arany Jánosnak</i> Vajda János: <i>A kárhozat helyén, Húsz év múlva, Harminc év után, A virrasztók, Luzitán dal, De profundis, Köröndnél, Vasúton</i>		
Kötelező szakirodalmi munkák:		
<i>Magyar irodalom</i> , szerk. Gintli Tibor, Akadémiai Kiadó, 2010. (kötelező egy szabadon, a hallgató érdeklődésének és tájékozódásának megfelelően választható, legalább 15 oldalas fejezettömb a kézikönyvnek a 19. század második felét tárgyaló, Szilágyi Márton és Vaderna Gábor által írt részeiből).		

Bényei Péter, Emlékezésalakzatok és lélektani reprezentáció a Jókai-prózában, Debreceni Egyetemi Kiadó, 2018, 253-279.
(<https://dea.lib.unideb.hu/server/api/core/bitstreams/010b29da-e1a8-4fe9-93f7-a80c7db96917/content>) (A megszabadított Midasz. Bűntapasztalat és individuáció Az arany emberben című fejezet)

Dávidházi Péter: Az idegen nő testének varázsa. Az érzékiség határátlépései Arany költészetében, *Alföld* 1998/11: 89-103.

Hansági Ágnes: A magyar Bouvard és Pécuchet. Egy ember, aki mindent tud?, *Tempevölgy* 2015: 68-83.

T. Szabó Levente, Mikszáth, a kételkedő modern. Történelmi és társadalmi reprezentációk Mikszáth Kálmán prózapoétikájában, L'Harmattan, Budapest, 2007. (Ligatura Könyvek 3.) (kötelező a könyv első, harmadik és egy szabadon választott fejezete)

Szilágyi Márton: „Az utolsó magyar”. *Arany János élete és költészete*, Osiris, Budapest, 2023, 249-287.

Török, Zsuzsa: *Romantikus nemzetépítés. Harcos nők Arany János epikájában*, In: Tény és fikció. Tanulmányok a nacionalizmus kultúrtörténetéből, szerk. Gyáni Gábor, MTA BTK, Budapest, 67-84.

S. Varga Pál, *Történelem és ironia. Madách Imre és Az ember tragédiája*, In: Horváth, Iván; Balázs, Mihály; Bartók, Zsófia Ágnes; Margócsy, István (szerk.) *Magyar irodalomtörténet*
Budapest, Magyarország : Gépeskönyv (2020): <https://f-book.com/mi/index.php?chapter=M238SVARTORT>

8.2 Szeminárium	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Bevezetés a „19. század” „második felének” „magyar” „irodalmáról” való történeti diskurzus problémáiba: korszakfogalom, cezúrák, irodalomfogalmak 2. Irodalmi rendszer és testkánon: Arany János: <i>A nagyidai cigányok</i>, <i>Alkalmatosságra írott versek (Disznótoros versek)</i> 3. Művészet-értelmezések a modernségben Kemény Zsigmond: <i>A szív örvényei</i> 4. A szabadságharc és utóéletének ábrázolásai Jókainál Jókai Mór: <i>Az új földesúr</i> 5. Töredékesség, a személyiség ábrázolásának elbizonytalanodása: Gyulai Pál: <i>Egy régi udvarház utolsó gazdája</i> 6. Kiábrándultság, spleen, modernség	pontos, a szövegre és egymás véleményére figyelő, reflexív, tájékozott irodalomtudományi jellegű olvasási stratégiák kialakítása	

Asbóth János: <i>Álmok álmodója</i> 7-8. Monumentalitás, vízió, hit Madách Imre: <i>Az ember tragédiája</i> <i>Az ember tragédiája</i>, animációs film, rend. Jankovics Marcell 9. A személyiség új poétikai Jókainál Jókai Mór: <i>A lélekidomár</i> 10. A történelem színrevitele Mikszáth Kálmán <i>Új Zrínyiász</i> című regényében 11. Művészregények a századfordulón Ambrus Zoltán: <i>Giroflé és Girofla</i> 12. Kolozsvár irodalmi élete a 19. század második felében (terepszeminárium a kolozsvári irodalmi élet helyszínein) 13. Századfordulós novellisztika Csáth Géza: <i>Találkoztam anyámmal.</i> Lovik Károly: <i>Árnyéktánc</i> Gozsdu Elek: <i>Spleen</i> Kosztolányi Dezső: <i>A léggömb elrepül</i> 14. Mélyszegénység és modernizmus Cholnoky László: <i>Prikk menyrei útja</i>		
--	--	--

9. Értékelés

Tevékenység típusa	9.1 Értékelési kritériumok	9.2 Értékelési módszerek	9.3 Aránya a végső jegyben
9.4 Előadás	jártasság az egyes témakörökben, a szakmai problémák kezelésének minősége, logikus érvelés, árnyalt fogalomhasználat, az irodalomjegyzék alapos ismerete	írásbeli és szóbeli vizsga	1/3 és 1/3
9.5 Szeminárium/ Labor	alapos, szakszerű, kreatív munka, komplex csoportmunkába való beilleszkedés és kezdeményező szerep		belépő a vizsgára
	szemináriumi dolgozat	leadási határidő: 2027. május 31. 8 óra, MT-felület	1/3
9.6 A teljesítmény minimumkövetelményei			

A szeminárium elvárásai: a szövegek alapos ismerete, önálló szempontok megfogalmazása, rendszeres hozzászólás, az írásbeli és szóbeli feladatok maradéktalan teljesítése. Ha a hallgató nem veszi ki a részét a szemináriumi munkából, nem olvassa el a kijelölt szövegeket, nem készül fel ezekből, nem kapcsolódik bele a közös munkába vagy a mesterséges intelligenciával végzi a szövegek olvasását, nem kaphat szemináriumi belépőt a vizsgára.

A félévi vizsga az előadás és a szeminárium szövegeinek ismeretét, és az ezekre a szövegekre alapozott szövegértési képességeket és készségeket kívánja felmérni.

Két szeminárium mulasztható. A részképzést, a fegyelmi ügyeket (beleértve a plágiumot és a mesterséges intelligencia használatát) az érvényben levő egyetemi rendelkezések szerint kezelik a tárgy oktatói.

10. SDG-ikonok (Fenntartható fejlődési célok)

	A fenntartható fejlődés általános ikonja			

Kitöltés időpontja:
2026. április 8.

Előadás felelőse:
dr. T. Szabó Levente

Szeminárium felelőse:
dr. Zabán Márta

Intézetigazgató:

Az intézeti jóváhagyás dátuma: